

การตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษด้านน้ำเสียที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทโรงงานอุตสาหกรรม

นายเชตชาย นันทบุตร นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดแหล่งกำเนิดมลพิษ ดังนี้

๑. แหล่งกำเนิดมลพิษทั่วไป

“มาตรา ๔ วรรคเจ็ด แหล่งกำเนิดมลพิษ หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานประกอบกิจการใดๆหรือสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ”

๒. แหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องควบคุมการปล่อยมลพิษที่จะระบายออกสู่ภายนอก ได้แก่

๒.๑ แหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศ

(๑) ยานพาหนะ

“มาตรา ๖๔ "ยานพาหนะที่จะนำมาใช้จะต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา ๕๕”

(๒) แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ

“มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง "ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม การปล่อยอากาศเสีย รั่วซึม หรือมลพิษอื่นใด ที่อยู่ในสภาพเป็นควัน ไอ ก๊าซ เขม่า ฝุ่น ละออง เถ้าถ่าน หรือมลพิษอากาศในรูปแบบใดออกสู่บรรยากาศ ไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตาม มาตรา ๕๕ หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนด โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นและมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตาม มาตรา ๕๖ หรือมาตรฐาน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตาม มาตรา ๕๘”

(๓) แหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงหรือความสั่นสะเทือน

“มาตรา ๖๘ วรรคสาม "ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่ปล่อยหรือก่อให้เกิดเสียงหรือความสั่นสะเทือนเกินกว่าระดับมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตาม มาตรา ๕๕ หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นและมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตาม มาตรา ๕๖ หรือ มาตรฐาน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตาม มาตรา ๕๘ ด้วยโดยอนุโลม”

๒.๒ แหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่ภายนอก

“มาตรา ๖๙ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดประเภทของ แหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้ง แหล่งกำเนิดมลพิษไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งที่กำหนดตามมาตรา ๕๕หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดย อาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นและมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตามมาตรา ๕๖ หรือมาตรฐานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษ สำหรับเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๘”

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษไว้ตามมาตรา ๘๒ ในการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษด้านน้ำเสีย ดังนี้

มาตรา ๘๒ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในอาคารสถานที่และเขตที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมหรือแหล่งกำเนิดมลพิษหรือเขตที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียบุคคลใดๆในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจ สภาพการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียระบบบำบัดอากาศเสียหรืออุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ เพื่อควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่นรวมทั้งตรวจบันทึกรายละเอียดสถิติหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของ ระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวหรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองผู้ควบคุมหรือผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้าง ให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียหรือ กำจัดของเสียจัดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัด อากาศเสียระบบกำจัดน้ำเสียหรือระบบบำบัดของเสีย หรืออุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆเพื่อควบคุมการปล่อยทิ้ง อากาศเสียหรือมลพิษอื่นแต่ถ้าแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นเป็นโรงงาน อุตสาหกรรมให้แจ้งให้เจ้าพนักงานตาม กฎหมายว่าด้วยโรงงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปหากเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงงานไม่ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดำเนินการตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัตินี้ได้

อำนาจของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษนั้น กำหนดการตรวจสอบควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ถูกกำหนดให้เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องควบคุมการระบายมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๕ ในแต่ละประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ซึ่งขอ กล่าวถึง เฉพาะสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) และข้าราชการสังกัดสำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) ในตำแหน่ง นักวิชาการ สิ่งแวดล้อมระดับปฏิบัติการขึ้นไปซึ่งดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

“มาตรา ๔ วรรค ยี่สิบ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕”

“ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕”

ขั้นตอนการเข้าตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษด้านน้ำเสีย

๑. เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ มีหนังสือแจ้งไปยังแหล่งกำเนิดมลพิษให้ทราบว่าจะเข้าตรวจสอบ ด้านการควบคุมน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานตาม กฎหมาย โดยระบุเอกสาร หรือข้อมูลที่ต้องการตรวจสอบ ไปในหนังสือ แจ้งตรวจสอบ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ อาจระบุวันเวลาเข้าตรวจสอบ หรือระบุ ช่วงเวลาเข้าตรวจสอบก็ได้

๒. เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ เข้าตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามที่ได้แจ้งไว้ โดยต้องแสดงบัตร ประจำตัวเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ

ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ จะแสดงบัตรพร้อมแนะนำตัวเมื่อเข้าตรวจสอบ เจ้าหน้าที่อื่น ที่เข้าร่วมนั้นอาจมิใช่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษก็ได้

“มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษต้อง แสดงบัตรประจำตัวเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ”

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ คือ การเข้าตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ ให้ตรวจสอบโดยมี เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ เป็นผู้นำตรวจ ถ้าไม่ใช่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ เป็นผู้นำตรวจสอบ ให้มีบุคคลอื่นอย่างน้อย ๒ คนซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษร้องขอมาเป็นพยาน ในระหว่าง การตรวจสอบ

“มาตรา ๘๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๕๐ วรรค ๑ หรือมาตรา ๖๕ และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามมาตรา ๘๒(๑) ให้ทำต่อหน้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่หรือยานพาหนะ ถ้าหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ให้ทำต่อหน้า บุคคลอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ร้องขอให้มาเป็นพยาน”

๓. เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ สอบถามข้อมูลทั่วไปของแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ตั้ง ประเภทกิจการ รายละเอียดระบบบำบัดน้ำเสีย ว่ามีระบบบำบัดน้ำเสียหรือไม่ กรณีมีระบบบำบัดน้ำเสียมีการระบายน้ำ ที่ ออกสู่ภายนอกหรือไม่ และอื่นๆ เป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบ

๔. ตรวจสอบภาพการทำงานจากระบบบำบัดน้ำเสีย และเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งที่ระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม ภายนอกเขตที่ตั้ง เพื่อตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ

กรณีแหล่งกำเนิดมลพิษแจ้งว่าไม่มีการระบายออกสู่ภายนอก ให้ทำการตรวจสอบรอบๆ พื้นที่ บ่อบำบัดน้ำเสีย ว่ามีท่อที่อาจระบายน้ำทิ้งออกได้หรือไม่ หรือมีการจัดการน้ำทิ้งไปใช้ประโยชน์อย่างไร หากไม่มีการระบายและไม่อาจระบายออกสู่ภายนอกได้ จะไม่เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งก็ได้

๕. บันทึกข้อมูล สรุปรายชื่อแล้วเสร็จให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือผู้นำตรวจ ตรวจสอบลงลายมือชื่อเพื่อยืนยันข้อมูลว่าถูกต้องตรงกัน หากไม่ใช่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เป็นผู้นำ ตรวจให้มีพยานลงลายมือชื่อจำนวน ๒ คน ในแบบบันทึก แล้วมอบสำเนาให้แหล่งกำเนิดมลพิษเก็บไว้เป็น หลักฐานการเข้าตรวจสอบ ๑ ชุด

๖. เมื่อเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ได้ ผลคุณภาพน้ำทิ้งจากห้องปฏิบัติการแล้ว ให้ดำเนินการสรุปผล การตรวจสอบพร้อมผลคุณภาพน้ำเสนอผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) พิจารณา

๖.๑ กรณีผลคุณภาพน้ำทิ้งเป็นไปตามมาตรฐาน เสนอให้พิจารณาสรุปผลการตรวจสอบและแจ้งผล การตรวจสอบไปยังแหล่งกำเนิดมลพิษรับทราบ

๖.๒ กรณีผลคุณภาพน้ำทิ้งไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เสนอให้พิจารณาแจ้งสิทธิโต้แย้งและแสดง พยานหลักฐาน ตามบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ในขั้นตอนถัดไปจะกระทบสิทธิของแหล่งกำเนิดมลพิษ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้บัญญัติให้โต้แย้งสิทธิได้ จึงต้องพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไปมาปฏิบัติ

“มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคุณ 'กรณีเจ้าหน้าที่ต้องให้ คุณกรณีมีโอกาสที่จะใด' ทราบ ข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดง พยานหลักฐานของตน”

กรณีแหล่งกำเนิดมลพิษ แจ้งสิทธิโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน ให้เจ้าพนักงานควบคุม มลพิษตรวจสอบ มีข้อโต้แย้งสิทธิได้ดังนี้

(๑) โต้แย้งว่า ในช่วงที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเข้าเก็บตัวอย่างน้ำทิ้ง อยู่ระหว่าง การปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ พร้อมแนบเอกสารหลักฐาน

(๒) โต้แย้งว่า ไม่เห็นด้วยกับจุดเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ หรือผลวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษไม่สอดคล้องกันผลวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ ของแหล่งกำเนิดมลพิษทั้งที่เก็บตัวอย่างในวันและเวลาเดียวกัน

แหล่งกำเนิดมลพิษแจ้งสิทธิโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานมาในระยะเวลาที่กำหนด ภายใน ๑๕ วัน หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีหนังสือแจ้งผลพร้อมออกคำสั่ง ทางปกครองไปยังแหล่งกำเนิดมลพิษ

๗. คำสั่งทางปกครอง

๗.๑ เมื่อแหล่งกำเนิดมลพิษไม่ใช่สิทธิโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน หรือแจ้งสิทธิโต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานแล้ว วินิจฉัย ไม่ผ่านหลักเกณฑ์การพิจารณาของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ หรือเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งหลังจากผ่านหลักเกณฑ์การพิจารณาโต้แย้งสิทธิและผล คุณภาพน้ำที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษผู้ตรวจสอบสรุปผล นำเสนอผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) เพื่อพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง ในกรณีมีคำสั่งให้ปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๘๒(๒) กำหนดระยะเวลาปฏิบัติตามคำสั่ง ๑๒๐ วัน นับจากวันที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษได้รับหนังสือ ตามแนวทางปฏิบัติของกรมควบคุม มลพิษ

๗.๒ กรณีแหล่งกำเนิดมลพิษไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษผู้ตรวจสอบ สรุปผลนำเสนอผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) เพื่อพิจารณาออกคำสั่ง ทางปกครอง ในกรณีมีคำสั่งให้ติดตั้ง จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย ตามมาตรา ๗๐ กำหนดระยะเวลาปฏิบัติตาม คำสั่ง ๒๔๐ วัน นับจากวันที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษได้รับหนังสือ ตามแนวทางปฏิบัติ ของกรมควบคุมมลพิษ

“มาตรา ๗๐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดตาม มาตรา ๖๙ มีหน้าที่ต้องก่อสร้างติดตั้งหรือจัดให้มี ระบบบำบัด น้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนดเพื่อการนี้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะ กำหนดให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียที่กำหนดให้ทำการ ก่อสร้างติดตั้งหรือจัดให้ มีขึ้นนั้นด้วยก็ได้ในกรณีที่แหล่งกำเนิดมลพิษใดมีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียอยู่แล้ว ก่อนวันที่มีประกาศของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๖๙ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษแจ้งต่อเจ้าพนักงานควบคุม มลพิษเพื่อ ตรวจสอบหากเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเห็นว่าระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียที่มีอยู่แล้วยังไม่ สามารถทำการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย ให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดไว้เจ้าของหรือผู้ ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด” โดย

๘. การขยายระยะเวลาปฏิบัติตามคำสั่ง

ระหว่างที่แหล่งกำเนิดมลพิษปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ในการ จัดให้มีระบบ บำบัดน้ำเสีย หรือซ่อมแซม แก้ไข ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย แต่อาจจะไม่แล้วเสร็จได้ทันเวลาที่กำหนดไว้ ในคำสั่ง แหล่งกำเนิดมลพิษมีสิทธิในการขอขยายระยะเวลาในการดำเนินการ ดังบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธี ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามมาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งของเจ้าหน้าที่อาจมีการขยายอีกได้ และถ้าระยะเวลานั้นได้สิ้นสุดลงแล้วเจ้าหน้าที่ อาจขยายโดยกำหนดให้มีผลย้อนหลังได้เช่นกันถ้าการสิ้นสุดตามระยะเวลาเดิมจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมที่จะให้สิ้นสุดลง ตามนั้น”

๙. การอุทธรณ์คำสั่ง

การอุทธรณ์คำสั่ง แบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่ การอุทธรณ์คำสั่งให้ ให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย ตามมาตรา ๗๐ และการอุทธรณ์คำสั่งให้แก้ไข ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย ตามมาตรา ๘๒(๒) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

๙.๑ การอุทธรณ์คำสั่ง ตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้ระบุขั้นตอนไว้เฉพาะ จึงต้องใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณา ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นแนวทางปฏิบัติ

(๑) ให้แหล่งกำเนิดมลพิษยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

“มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออก โดยรัฐมนตรีและไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้ เป็นการเฉพาะให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว”

(๒) ผู้ทำคำสั่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) พิจารณา ทบทวนคำสั่ง และมีหนังสือแจ้งให้ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับการอุทธรณ์ กรณีเห็นด้วย กับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งทางฯ ตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลา ดังกล่าว

(๓) กรณีผลการพิจารณาไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ผู้ทำคำสั่ง คือผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลเสนอ ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุมชั้นเหนือขึ้นไป ตาม ข้อ ๒ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับจาก วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ และให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ ทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่เวลาที่ได้รับรายงาน

“ข้อ ๒ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในกรณีเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ (๑๔) ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุมชั้นเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง และแต่กรณีในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นเจ้าหน้าที่อื่น นอกจากกำหนดไว้ข้างต้น...”

กรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาข้อโต้แย้งให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ให้ผู้พิจารณา อุทธรณ์มีหนังสือแจ้งผู้อุทธรณ์ทราบเบื้องต้นก่อนครบกำหนดเวลา และให้ขยายระยะเวลาการพิจารณาออกไป อีก ๓๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง

มาตรา ๔๕ วรรคสอง “ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วนก็ให้เร่ง รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบ วันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในระยะเวลา ดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบ กำหนดเวลาดังกล่าว”

๙.๒ การอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๙๒(๒)

กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษได้รับคำสั่งให้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข ระบบบำบัดน้ำเสีย ตามมาตรา ๙๒(๒) และไม่พอใจในคำสั่ง มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษ ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีกำหนดเวลา ๓๐ วันนับแต่วันที่รับคำสั่ง ฯ

มาตรา ๙๗ “เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียผู้ ควบคุม หรือบุคคลอื่นใดซึ่งไม่พอใจคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตาม มาตรา ๙๒(๒) (๓) (๔) หรือ(๕) มีสิทธิร้องคัดค้าน คำสั่งนั้นต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษถ้าผู้ร้อง คัดค้านไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมมลพิษให้ยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับ แจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมมลพิษคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สิ้นสุด”

คณะกรรมการควบคุมมลพิษแจ้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษผู้ออกคำสั่งทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่คณะกรรมการควบคุมมลพิษได้รับคำร้อง และให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมส่งเอกสารพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการควบคุมมลพิษภายใน ๓๐ วัน

คณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ ได้รับคำอุทธรณ์ และแจ้งคำวินิจฉัยไปยังผู้อุทธรณ์และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษผู้ออกคำสั่ง

๙.๓ ผู้ยื่นอุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ ให้รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาคำอุทธรณ์และมีคำวินิจฉัย ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์ คณะกรรมการควบคุมมลพิษ และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

๑๐. การปฏิบัติตามผลการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

๑๐.๑ กรณีปฏิบัติตามคำสั่ง โดยน้ำทิ้งมีค่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ให้รายงานข้อเท็จจริงให้ผู้บังคับบัญชาและขออนุมัติยุติคำสั่ง โดยแจ้งผลการตรวจสอบและแจ้งยุติคำสั่งไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทราบ

๑๐.๒ กรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ได้แก่ การไม่ดำเนินการให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย การไม่ปรับปรุงซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสีย หรือการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย การปรับปรุงซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียไม่แล้วเสร็จในระยะเวลาที่กำหนด หรือดำเนินการแล้วน้ำทิ้งไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ให้เสนอดำเนินการบังคับทางปกครอง โดยออกเป็นคำสั่งปรับทางปกครอง จนกว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

อ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕

๒. ขั้นตอนการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ฝ่ายตรวจและบังคับการ กรมควบคุมมลพิษ ธันวาคม ๒๕๕๖